

UZASADNIENIE

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie obwieszczeniem z dnia 13 października 2021 r. znak WSTIV.6322.1.2021.MS przedłożył do publicznej wiadomości projekt tymczasowych celów ochrony dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031.

Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej BIP Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie i Rzeszowie wraz z informacją o możliwości zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, w tym projektem tymczasowych celów ochrony oraz możliwości składania przez wszystkich zainteresowanych uwag i wniosków do przedmiotowego projektu, w terminie 21 dni od dnia publicznego ogłoszenia, tj. do dnia 3 listopada 2021 roku.

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków w niniejszym postępowaniu jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie.

Pismem z dnia 3 listopada 2021 r. (data wpływu 3 listopada 2021 r.) znak ZGZ.7210.4.2021 Nadleśnictwo Janów Lubelski wniosło następujące uwagi i wnioski:

1. W tymczasowych celach ochrony w stosunku do poniższych przedmiotów ochrony jako cel ochrony wpisano:

- 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) - utrzymanie powierzchni 219,81 ha siedliska w obszarze w stanie właściwym (FV);
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea) – utrzymanie powierzchni 258,17 ha siedliska w obszarze właściwym (FV);
- 9170 Grąd subkontynentalny (Tilio-Carpinetum) - utrzymanie powierzchni 770,34 ha siedliska w obszarze w stanie właściwym (FV);
- 91D0 Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Pinetum) - utrzymanie powierzchni 976,33 ha siedliska w obszarze w stanie właściwym (FV);
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe) - utrzymanie powierzchni 51,38 ha siedliska w obszarze w stanie właściwym (FV);
- 91P0 Wyżyny jodłowy bór mieszany (Abietetum polonicum) – utrzymanie powierzchni 680,52 ha siedliska w obszarze w stanie właściwym (FV).

Zapisy dotyczące utrzymania we właściwym stanie poszczególnych powierzchni są nieprecyzyjne tj. nie jest możliwe ustalenie z projektu dokumentu, które płaty siedlisk przyrodniczych mają zostać utrzymane oraz lokalizacji których płatów siedlisk dotyczą wymienione w skali liczbowej powierzchnie.

Jednocześnie, z uwagi na ustanawiane cele tymczasowe wynikające z braku planu zadań ochronnych nie jest określone z jakimi działaniami ochronnymi związane jest utrzymanie w.w. powierzchni.

Pomimo proponowanego w projektowanym dokumencie ogólnego charakteru celu ochrony mogą one mieć kluczowe znaczenie dla prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej i wiązać się w przyszłości z nałożeniem na zarządców terenu konkretnych obowiązków, które nie są na dzień dzisiejszy jasno określone.

Stanowisko RDOŚ w Lublinie:

Tymczasowy cel ochrony odnoszący się do parametru stanu ochrony „powierzchnia siedliska” w stosunku do wymienionych wyżej siedlisk przyrodniczych sformułowano w następujący sposób cyt. „Utrzymanie powierzchni (... ha) siedliska w obszarze. (FV)”.

Zgodnie z rozporządzeniem MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U.2010.34.186 z dnia 2010.03.08. ze zm.) parametr „powierzchnia siedliska”, obok parametrów „struktura i

funkcja” oraz „szanse zachowania siedliska”, charakteryzuje stan ochrony siedliska przyrodniczego i ocenia się go w skali:

FV (właściwy) - powierzchnia siedliska nie zmniejsza się, nie jest antropogenicznie pofragmentowana;

U1 (niezadowolający) - powierzchnia siedliska wykazuje powolny trend spadkowy lub jest antropogenicznie pofragmentowana;

U2 (zły) - powierzchnia siedliska wykazuje szybki trend spadkowy lub jest silnie antropogenicznie pofragmentowana;

przy czym, występowania siedliska w formie rozproszonych wydzieleń uwarunkowanych warunkami siedliskowymi (np. rzeźbą terenu) nie uznaje się za antropogeniczną fragmentację.

Ocena stanu ochrony – właściwy (FV) zawarta w tymczasowych celach ochrony sformułowanych jako „Utrzymanie powierzchni (... ha) siedliska w obszarze. (FV)” odnosi się wyłącznie do parametru „powierzchnia siedliska” zidentyfikowanego w obszarze Natura 2000, którą to powierzchnię postuluje się zachować w stanie niepogorszonym, opisanym w celach odnoszących się do parametru „struktura i funkcje”, w uszczegółowieniu do wskaźników stanu ochrony odrębnych dla każdego siedliska, opracowanych zgodnie z metodyką monitoringu przyrodniczego państwowego monitoringu środowiska, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, i raportów, o których mowa w art. 38 tej. ustawy z dnia z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2021.1098 t.j. z dnia 2021.06.21. ze zm.).

Tymczasowe cele ochrony dotyczące przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031 przyjmowane są do czasu ustanowienia planu zadań ochronnych, który aktualnie jest w opracowaniu. Cele odnoszą się co całej powierzchni siedliska przyrodniczego zidentyfikowanego w granicach obszaru i bezpośrednio wynikają z oceny stanu ochrony poszczególnych parametrów/wskaźników. W planie zadań ochronnych opracowywanym dla przedmiotowego obszaru projektuje się stosowne działania ochronne, wynikające z ustalonych celów zapewniające możliwość monitoringu osiągnięcia celów działań ochronnych, a zwłaszcza monitoringu przyjętych parametrów stanu ochrony przedmiotów ochrony.

2. W tymczasowych celach ochrony w stosunku do poniższych przedmiotów ochrony przy parametrze: „Odpowiednie uwodnienie” jako cel ochrony wpisano:

- 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)*- Nie więcej niż 30 cm wody poniżej powierzchni torfowiska. (U1)

- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea) - Nie więcej niż 20 cm wody poniżej powierzchni torfowiska.(U1).

Pomimo podejmowanych przez nadleśnictwo działań w zakresie zwiększenia możliwości retencyjnych siedlisk parametr uwilgotnienia nie jest zależny jedynie od sposobu gospodarowania.

Uwodnienie siedlisk jest uzależnione w głównej mierze od warunków klimatycznych dlatego też w dokumencie należy wprowadzić zapis: „Osiągnięcie celu U1 uzależnione jest od warunków klimatycznych, w szczególności przy ewentualnym braku możliwości podjęcia działań ochrony czynnej.”

Stanowisko RDOŚ w Lublinie – uwagę/wniosek odrzucono z następujących względów:

Cel wynika bezpośrednio z oceny stanu ochrony przedmiotu ochrony w obszarze, który jest łączną oceną ocen cząstkowych. Podkreślenia wymaga fakt, że stan ochrony w odniesieniu do wskaźnika „Odpowiednie uwodnienie”, dla obu omawianych typów siedlisk, oceniono na poziomie niezadowolającym (U1) – ocena globalna poszczególnych ocen wskaźnika, który jest wskaźnikiem kardynalnym (tzn. zasadniczo decydującym o ocenie całego parametru „struktura i funkcje”).

Zgodnie z rozporządzeniem MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 ustalenie celów

działań ochronnych do osiągnięcia w okresie, na jaki jest sporządzany plan zadań ochronnych, ma umożliwiać monitoring i weryfikację ich osiągnięcia, z uwzględnieniem:

- a) konieczności utrzymania właściwego stanu ochrony, likwidacji, ograniczenia istniejących lub potencjalnych zagrożeń dla przedmiotu ochrony lub zapobieżenia im - jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako właściwy,
- b) potrzeby osiągnięcia właściwego stanu ochrony, konieczności likwidacji, ograniczenia istniejących lub potencjalnych zagrożeń odpowiedzialnych za niewłaściwy stan ochrony przedmiotu ochrony lub zapobieżeniu im - jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako niezadowalający lub zły, z wyjątkiem sytuacji, gdy ze względów przyrodniczych jest niemożliwe lub nieuzasadnione polepszenie tego stanu,
- c) konieczności uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i konieczności likwidacji, ograniczenia zagrożeń dla przedmiotu ochrony lub zapobieżenia im - jeżeli stan ochrony przedmiotu ochrony nie jest możliwy do oceny,
- d) konieczności zachowania integralności obszaru, łączności ekologicznej siedlisk w obszarze i łączności ekologicznej obszaru z obszarami sąsiednimi.

Omawiane cele sformułowane w sposób powyżej uwzględniają jedynie utrzymanie zdiagnozowanego niezadowalającego (U1) stanu ochrony. Nie planuje się poprawy stanu ochrony do poziomu oceny właściwy (FV) właśnie z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze, w szczególności procesy ekologiczne będące wynikiem zmian klimatycznych.

3. W tymczasowych celach ochrony w stosunku do przedmiotu ochrony 9170 Grąd subkontynentalny (Tilio-Carpinetum) jako cel ochrony przy parametrach:

- „Martwe drewno” wpisano: „Nie mniej niż 10 m³/ha martwego drewna (łącznie zasoby). (U1)”
- „Martwe drewno wielkowymiarowe” wpisano: „Nie mniej niż 3 szt./ha martwego drewna wielkowymiarowego. (U1)”

Dokument należy uzupełnić o zapis: „Do osiągnięcia w dłuższej perspektywie czasowej.” Uzyskanie wskaźników jest procesem rozłożonym w czasie, zależnym od dynamiki roślinności, starzenia się drzew i tym samym zwiększania zasobów martwego drewna. Będzie zależało także od efektów prowadzonej gospodarki leśnej w związku z działaniami ochronnymi, które zostaną zaplanowane na przyszłość. Dlatego też możliwe jest jedynie stopniowe uzyskanie wskaźników.

Stanowisko RDOŚ w Lublinie – uwagę/wniosek odrzucono z następujących względów:

Uzasadnienie analogiczne jak w pkt 2. Uwarunkowania przyrodnicze, ze względów których jest niemożliwe lub nieuzasadnione polepszenie niezadowalającego (U1) stanu ochrony względem wskaźnika kardynalnego „martwe drewno”, wynikają ze średniego wieku drzewostanu i związanych z tym możliwości wytworzenia się martwego drewna w siedlisku.

4. W tymczasowych celach ochrony w stosunku do przedmiotu ochrony 91D0 Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Pinetum)* jako cel ochrony przy parametrze „Powierzchnia siedliska” wpisano: „utrzymanie powierzchni 976,33 ha siedliska w obszarze w stanie właściwym (FV)”.

Wartość parametru w granicach obszaru jest przeszacowana i niemożliwe jest osiągnięcie właściwego stanu (FV) na tak dużej powierzchni. Wynika to m.in. ze zmian stosunków wodnych, które skutkują sukcesją roślinności. Większość płatów znajduje się w stadiach silnie przesuszonych, co przy jednoczesnej niewielkiej powierzchni tych płatów powoduje ich dużą niestabilność.

Stanowisko RDOŚ w Lublinie:

Tymczasowy cel ochrony odnoszący się do parametru stanu ochrony „powierzchnia siedliska” dla siedliska przyrodniczego 91D0 sformułowano następująco cyt. „Utrzymanie powierzchni 976,33 ha siedliska w obszarze. (FV)”, co oznacza, że stan ochrony siedliska 91D0 w odniesieniu do parametru „powierzchnia siedliska” oceniony został jako właściwy (FV). Nie

oznacza to, że na wspomnianej powierzchni ogólny stan ochrony siedliska (na który składają się oceny wszystkich 3 parametrów) ma być utrzymany na poziomie właściwym (FV).

Stan ochrony siedliska 91D0 w obszarze Natura 2000 Uroczyska Lasów Janowskich PLH0600031 jest niezadowolający (U1), przy czym poszczególne płyty w ramach tego siedliska niejednokrotnie różnią się oceną parametrów i wskaźników. Oceny stanu ochrony siedliska przyrodniczego dokonuje się na podstawie dostępnych informacji i niezbędnych prac terenowych uzupełniających inwentaryzację, charakterystyki jakościowe lub rozpoznanie uwarunkowań funkcjonowania przedmiotu ochrony, jako ocenę łączną wynikającą z ocen cząstkowych. Zgodnie z rozporządzeniem MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 łączna ocena stanu ochrony jest ustalana na podstawie parametrów „powierzchnia siedliska” „struktura i funkcja” oraz „szanse zachowania siedliska” wg następującego schematu wnioskowania:

- 1) jeżeli choć jeden z trzech parametrów jest oceniony jako U2, to ocena globalna = U2;
- 2) jeżeli nie zachodzi powyższe, ale choć jeden z trzech parametrów jest oceniony jako U1, to ocena globalna = U1;
- 3) jeżeli nie zachodzi powyższe, ale dwa lub trzy parametry są ocenione jako XX, to ocena globalna = XX;
- 4) jeżeli nie zachodzi powyższe (tj. wszystkie trzy parametry są ocenione jako FV albo dwa parametry są ocenione jako FV, a jeden jako XX), to ocena globalna = FV.

Z analizy archiwalnych i aktualnych danych odnoszących się do powierzchni zajętej przez siedlisko 91D0 w granicach obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Janowskich PLH0600031 (w tym w szczególności informacji zawartych w PUL Nadleśnictwa Gościeradów i Janów Lubelski) wynika, że powierzchnia siedliska nie zmniejsza się i nie jest antropogenicznie pofragmentowana, stąd ocena stanu ochrony w odniesieniu do parametru „powierzchnia siedliska” - właściwy (FV). Mając na względzie użytkowanie terenu zajętego przez siedlisko i planowanie ochrony w perspektywie 10 lat (obowiązującego planu zadań ochronnych) nie przewiduje się wystąpienia trendu spadkowego jeśli chodzi o powierzchnię siedliska. Biorąc pod uwagę zmiany klimatyczne nie zachodzi prawdopodobieństwo istotnego zmniejszenia zasięgu siedliska w ciągu jednego dziesięciolecia. Podkreśla się, że powierzchnia 976,33 ha, na której identyfikuje się siedlisko 91D0 dotyczy całego obszaru Natura 2000 (obejmuje tereny zarządzane również przez Nadleśnictwo Gościeradów i grunty prywatne).

Zgodnie z Programem Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Janów Lubelski na okres 01.01.2020 r. – 31.12.2029 r. na terenie obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Janowskich na gruntach Nadleśnictwa Janów Lubelski siedlisko 91D0 występuje na powierzchni 1015,62 ha. W latach 2006-2007 w ramach powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w Nadleśnictwie Janów Lubelski zidentyfikowano na powierzchni 1054,06 ha.

5. W tymczasowych celach ochrony w stosunku do przedmiotu ochrony 91D0 Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Pinetum)* jako cel ochrony przy parametrze: „Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna” wpisano: „Brak zniszczenia runa i gleby związanych z pozyskaniem drewna. (FV)”

Niemożliwe jest osiągnięcie właściwego stanu (FV). W bieżącym dziesięcioleciu w płatach siedliska na terenie Nadleśnictwa Janów Lubelski zaplanowano wykonywanie pielęgnacji drzewostanów na powierzchni blisko 300 ha, zaś rębnie planowane są na blisko 40 ha. W związku z tym zupełne wyeliminowanie zniszczeń runa i gleby jest wskaźnikiem trudnym do osiągnięcia.

Jednocześnie w nawiązaniu do w.w. obwieszczenia Nadleśnictwo Janów Lubelski zgodnie z przepisami art 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody wnioskuje o zapewnienie możliwości udziału w pracach związanych ze sporządzeniem projektu zarządzenia w sprawie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031. Udział w

sporządzaniu dokumentu powinien obejmować włączenie jednostki w prace terenowe, ustalanie wskaźników, analizę materiałów źródłowych itp.

Stanowisko RDOŚ w Lublinie:

Zgodnie z metodyką monitoringu przyrodniczego państwowego monitoringu środowiska, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, bory i lasy bagienne są bardzo wrażliwe na użytkowanie i źle je znoszą, dlatego wszystkie przejawy pozyskania drewna (ślady po zrywce, uszkodzenia pozostałych drzew, zaśmiecenie związane z pracami leśnymi) należy brać pod uwagę przy ocenie wskaźnika „zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna”. Podkreślenia wymaga fakt, że wskaźnik ten nie jest wskaźnikiem kardynalnym, który ma decydujący wpływ na globalną ocenę parametru „struktura i funkcje”. Wskaźnik powinien mieć charakter pomocniczy, tj. ekstensywne użytkowanie nie powinno automatycznie przesądzać o obniżeniu oceny za stan zachowania struktury i funkcji siedliska.

Ponadto zgodnie z metodyką monitoringu stanu ochrony, dokonując oceny tego wskaźnika należy uwzględnić tu nie sam fakt prowadzenia pozyskania drewna i obecności np. pniaków, ale naruszenia runa i powierzchni gleby, a także podszytu i podrostów, zasobów martwego drewna itp. Ocena stanu ochrony w obszarze (łączna ocena) w odniesieniu do omawianego wskaźnika na poziomie właściwy (FV), w praktyce oznacza, że stan ochrony właściwy (FV) prezentuje co najmniej 75% stanowisk w ramach badanego siedliska. Zatem planowane zabiegi i prace z zakresu gospodarki leśnej na wskazanych powierzchniach, z uwagi na ich udział w ogólnej powierzchni siedliska w obszarze, zasadniczo nie powinny mieć wpływu na zmniejszenie oceny przedmiotowego wskaźnika.

Postępowanie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031 jest prowadzone odrębnie, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 oraz ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.